

BARTHA GUSZTÁV

UGRÓISKOLA

HÁROM EGYFELVONÁSOS

2. CSIGA

Szereplők:

Roland
Szása bácsi
Ágica

Szín: lakótérre átalakított gépkocsigarázs. Baloldalt, hátul, tetőtérbe vezető csigalépcső. A falakat két oldalt színes poszterek borítják, a hátsót többszintes, szerszám- és lomtartó vas stelázs, téglafalra néző szellőzőablakkal. A kisajtós bejárati kapu jobboldalról nyílik. A lakberendezést egy baloldali falnál elhelyezett számítógép asztal, egy zongoraszék és a halványkék színű járólapon szerteheverő szivaccsal tömött, sárga huzatú hengerek képviselik.

Szása bácsi jön, agyonmosott, kitérdelt kék színű sportruhában. A kezében lévő horgászbót és vödört lerakja az ajtó mellé, majd megpróbálja újra és újra bezárni a kisajtót.

Szása bácsi: Megint rossz.

Fejcsóválva a stelázsához lép, matat, keres valamit. Kitárul a kisajtó, Ágica oson be, majd bújik el az ajtószárny mögé.

Szása bácsi: Mit mondtam?

Ágica (az ajtó mögül): Anyu elengedett.

Szása bácsi: Anyu alszik.

Ágica: Füllentettem.

Szása bácsi (megfordul): Nem értem. Holnap átíratlak ukrán iskolába.

Ágica: Akkor nem lesz plusz pont. Közép-Európában magyar nyelvtudás nélkül...

Szása bácsi (*legyint*): Anyu beszél. Mi' csináltál tegnap? Halljam!

Szása bácsi felkapcsolja a villanyt, Ágica előmerészkedik az ajtó mögül. Az arcát, a nyakát és a kezét zöldtinktúra pöttyök borítják.

Ágica (*széttárja a kezét*).

Szása bácsi: Csavarogni városban, bárányhimlővel. Látott a könyvelőm. Szerencséd, későn jöttem haza.

Ágica: Timinek bezzeg szabad!

Szása bácsi: A nővéred nagylány... Menj, aludj! Halászni férfi dolog.

Ágica: Horgászni. Csak három évvel idősebb.

Szása bácsi: Tud vigyázni.

Ágica: Én is tudok vigyázni! Alexandra bezzeg, befizeti a számlákat a postán, egyedül megy a bevásárlóba.

Szása bácsi: Nem tudok gondolkodni, zavarsz.

Ágica: Figyelni.

Szása bácsi: Timi olyan... olyan anyád, te nem, más vagy. Tudni fogsz, üzletelni, pénzt csinálni. Mondom egyszer, mondom kétszer...

Ágica (*felfut a csigalépcsőn*): *Rolcsi is tud.*

Szása bácsi: Roland sok mindent tud, főleg dumálni.

Ágica (*le a csigalépcsőn*): Mesélni.

Szása bácsi: Miről?

Ágica: Hát... a galaxisról.

Szása bácsi: Valami új film?

Ágica: Dehogy! A galaxis egy hatalmas csiga, tudod, és az űrben rengeteg csiga van.

Szása bácsi: Érdekes. Szóval nem Piroska meg a farkas.

Ágica (*újra felfut a csigalépcsőn, aztán le*): Nem vagyok ovis. Kívülről tudom a szorzótáblát, meg tudok három verset, tudod, olyan felnőttet.

Szása bácsi (*az állványhoz lép, kutat*): Nyolcszor hét?

Ágica: Ötvenhat.

Szása bácsi: Hatszor hét?

Ágica: Negyvenkettő. Irma megígérte, hogy szavalóversenyre fog vinni.

Szása bácsi: Ki neked Irma?

Ágica: Hogy-hogy kicsoda!? Hát az osztályfőnökünk.

Roland jön le a lépcsőn.

Roland: Az iskolákban ugyanaz az értékrend, mint az iskolakapukon kívül. Röhej. A taknyos kölykök hasravágódnak egy-egy menőbb gépkocsi láttán, a tanárokat meg kicsúfolják. A hátuk mögött persze. (*Legyint.*) Á, minden mindegy! Holnaptól.

Szása bácsi: Mondtam már, ülj be a kocsiba, odaát valutaszámlát nyitsz, én utalok rá pénzt. Nem láttál egy kis fehér dobozt?

Roland: Hogy megszabadulj tőlem egy életre!?! Megmondanád, mi a fenét csináljak Pesten?! Mihez kezdjek?

Szása bácsi: Dobozban vannak a horgok, nagy halakra.

Roland: Sügéren kívül még nemigen fogtál mást. Egész nyáron bűzlik tőlük az udvar. (*Leül az egyik hengere.*) „Valami bűzlik Dániában.”

Szása bácsi: A sózott, napon száradt hal nagyon egészséges. Ágica szereti. Igaz, Ágica?

Ágica: Rozskenyérrel nagyon finom.

Szása bácsi: Hallod?

Roland: Aztán megisztok rá egy hektó vizet.

Ágica: Apu sört iszik.

Roland: Apud megteheti. Sok olyan dolgot megtehet, amiről az egy-szeri ember még ábrándozni sem mer. Sok pénze van, tudod, nagyon sok.

Ágica: Akkor mért csak öt hriveny zsebpénzt kapok?

Szása bácsi (*újra keresgélni kezd a polcon*): Fagylaltra elég.

Ágica: Nem szeretem a fagylaltot, a hot-dogot szeretem.

Szása bácsi: Mennyibe kerül a hot-dog?

Ágica: Tizenkét hriveny a salátás, tizenötbe a vegyes. Tudod apu, abban paradicsom van, uborka, retek, mikor mi.

Szása bácsi: Sok. Havi ötszáz hriveny, munkásnak heti fizetés. A te korodban gyógyfüvet szedtem patikának, szárocát a kolhozban. A pénz nem jön magától.

Szünet.

Roland (*Ágicához*): Hogy vannak a báránykáid? Viszketnek még?

Ágica: Nem nagyon. Csak ha nagyon betakarózom.

Roland: Nem mindig szabad paplan alá bújni. Attól melege lesz az embernek, és a végén még a bőrt is levakarja magáról. Szása bácsi...

Szása bácsi: Mi a baj?

Roland: Neked mindig minden baj.

Szása bácsi: Ha nevémen szólítanak, akkor igen. Főnök így, főnök úgy, oké. Mikor Szása bácsi, már baj. Pénz kell, pici protekció, gyerekek hely óvodában, például.

Roland: Értem.

Szása bácsi: Semmit nem értel. Mért nem fogadtad el az állást? Most nem lennél... szarba'.

Roland: Nem vagyok szarba'.

Szása bácsi: Tanítói munka falun, jó fizetés... Sok telefonálásba került.

Roland (felugrik): Ezernyolcszáz hriveny a mai árak mellett, jó fizetés?! A benzinköltségem többre rúgna!

Szása bácsi: Na és!

Roland (visszahuppan a hengerre): Igazad van, neked egy laza, négy-személyes pezsgős vacsora ára. Plusz a borralaló.

Szása bácsi (Rolandhoz lép): A biznisz egy dolog, az élet másik dolog. Érted? Befektetsz, nem a pénzt szórod, az életben az ember vásárol, vásárol, vásárol, nincs befektetés...

Roland: Semmi haszon.

Szása bácsi: Nem én mondtam.

Szása bácsi visszamegy a stelázsához. Ágica eldob egy kis vastag papírkorongot, majd elkezd körkörösön, féllábon ugrálni. Szása bácsi visszafordul, hol Ágicát nézi, hol a járólapra, krétával felrajzolt vonalakat.

Szása bácsi: Ez mi?

Ágica (ugrálva): Csigá. Tizenkilenc osztálya van, és ha mindet kijárom (megáll, felveszi a kis vastag papírkorongot, majd háttal odaáll az ugróiskola elejéhez, és hátradobja), vakra eldobom a korongot, és ahová esik, az lesz a házam. Tudod, apu, abba csak én léphetek. Alexandrának, muszáj átugornia.

Szása bácsi: Te rajzoltad?

Ágica: Dehogya! Rolcsi (tovább játszik).

Roland: Ugróiskola. A legrégebbi játékok egyike, mármint a csiga alakú. Ismerték az ókori görögök, a rómaiak, Talán Minósz király labirintusa is hasonló formájú volt Krétán. Sehol egy egyenes, félköríves falak jobbra, balra: kész örület!

Szása bácsi: Keveset kell a számítógép előtt ülni!

Roland: Nem mindegy, hol ülünk? A négyzetnek súlypontja van, a csigaalakzatnak középpontja. Na látod, Szása bácsi, ez a nem mindegy!

Szása bácsi. Nem értem.

Roland (*nagyot sóhajtvá feltápáskodik, a stélázsihoz lép, és pár pillanát múlva Szása bácsi kezébe adja a kis fehér dobozt*): Ezt keresed?

Szása bácsi: Végre! (*Kinyitja a dobozt, kivesz egy horgot.*) Csukára való.

Szünet.

Szása bácsi: Anyád haragszik, hogy kiköltöztél a garázsba. Oka a problémának.

Roland: Semminek se az oka. Meg egyáltalán, több mint egy hónapja, hogy kiköltöztem. Előbb kellett volna.

Szása bácsi: Nőszülni kellene, nem bujkálni. Anyád szerint.

Roland: A te bankszámládra?

Szása bácsi: Jönnél gyárba dolgozni.

Roland: Hajcsárnak?

Szása bácsi: Van műszaki részleg, sok számítógéppel. Meg az asszonykád is keresne egy kis pénzt...

Roland: Ó, persze! A haverom két hónapja nőszült, azóta azon osztózkodnak, veszekszenek a drágájával, hogy ki tartja el a másikat. (*Legyint, elindul vissza a helyére.*) Kocka környezet, négyszögletű gondolkodás. Kell lennie egy középpontnak, ahová tart az ember, és ahonnan van visszaút. Bassza meg, ebbe a világba csak elveszni vagy belerokkanni lehet!

Ágica, riadtan, a lépcső mögé húzódik. Szása bácsi, kézbe kapva a horgásbotot és a vödröt, elindul a kijárat felé.

Roland (*kifakadva*): És még az van, hogy én bujkálok! Egyszer akarok veled komolyan beszélni, erre fogod magad és rohansz a pocsolád mellé! Éjszakánként úszok a verejtékben, félek, kurvára félek! Brekeke! (*Kényszeredetten nevet.*) Anyád ezt mondta, anyád azt gondolja... Még ha nem is vagy a vérszerinti apám, néha szánhatnál rám néhány őszinte percet.

Szása bácsi megáll az ajtóban, majd lassan megfordul.

Roland: Kell lennie középpontnak, egy roppant, minden elpusztító és újra teremtő rettenetes erőnek, ami csillagok milliárdjait képes pályájukon tartani.

Szása bácsi: Gondolj valami mást!

Roland: Adjak-vegyek, mint a nagy átlag? Az iskolában fizika szakkörre jártam, öt évig fizikát tanultam, felsőfokon, és most álljak ki a piacra... csörgőt árulni? Szépen csörög a csörgő, piros a csörgő! Ezt te sem gondolhatod komolyan. Mondtál valamit (*lerogyik a legközelebbi hengerre*).

Szünet.

Ágica (*előmerészkedik a lépcső mögül, Roland vállára teszi a kezét*): Képzeld, már három házam van!

Roland: Az jó.

Ágica: Az egyik a tizenkilences.

Roland: Szuper! Győztél.

Ágica: Miért?

Roland: A tizenkilences az utolsó osztály...

Ágica: Ház.

Roland: Alexandra nem léphet bele, és átugorni sem tudja, a középpontot nem lehet átugrani. De visszafordulni sem tud, azt csak a tizenkilences házban tehetné meg, az meg már a tied. Ez a játékszabály.

Ágica (*tapsikolva*): Győztem! Győztem! Győztem! (*Felrohan a lépcsőn, majd le.*)

Szása bácsi (*lerekja a horgászbótot és a vödröt, hengert gurít Roland mellé, és leül*): Nem lehetne...

Roland: A legerősebb nyugtató sem segít. Persze, ha ráinnék egy-két sört... Volt már halálfélelmed? Hazárdjáték. Tizenkilencre kérsz egy újabb kártyalapot. Az ész azt súgja, ne tovább, de az ösztön félrehúzó, és taszít bele az örök ismeretlenbe. Hátha... Holnapután háborúba megyek, Szása bácsi. Rohangálni, hasalni fogok a gyakorló pályán, vakpatronnal lődözök majd a képzelt ellenségre. Kezdetbe' persze. Aztán...

Szása bácsi: Egyetemet jártál, tiszt leszel.

Roland: Botcsinálta. Vak vezet világtalant.

Ágica (*újra játszani kezd*): A téren áll egy vak bácsi. Hosszú fehér botja van, nagy fekete szemüvege, és folyton motyog. Nekem azt mondta, dicseréssék, pedig nem is tettem pénzt a tányérjába.

Szása bácsi: Szerencséd, későn jöttem haza! Má' aludtál.

Roland: Harmadik éjszaka nem alszom. Iszom a vodkát, szívom egyik cigarettát a másik után. Semmi. Lejövök, bekapcsolom a gépet, bámulom a képernyőt. Semmi. Kimegyek a garázs elé, látom a kert fákát, fent a

csillagos eget. Semmi. Csupa idegenség. Mintha nem is én hánykolódnék az ágyban álmatlanul, járkálnék idelent ide-oda. Érted te ezt, Szása bácsi?

Szünet.

Szása bácsi: Nem oké. Baj van.

Roland: Ha azt mondanám, hogy már-már vágyom a kelet-ukrajnai harctérre, azt mondanád vagy gondolnád, hogy megbolondultam. (*Fel-emeli a hangját.*) Se elszakadni nem tudok, se mozdulatlanná dermedni, valami megmagyarázatlan erő tart körkörös mozgásban.

Szása bácsi: Isten?

Roland: Isten... Életemben jó, ha háromszor voltam templomban. Először akkor, mikor megkeresztelték. Anya mesélte, hogy az egész szertartást végigsírtam.

Szása bácsi: A templom nem Isten.

Roland (*rövid gondolkodás után*): Ebben igazad van. (*Szása bácsit megtapogatva.*) Csodálkozom, hogy egyszerre csak...

Szása bácsi: Máté pénzváltó volt.

Szünet.

Ágica (*ugrálás közben*): Mikor apuval a templomban voltunk, egy csomó gyertyát gyújtottunk, meg hangosan imádkoztunk. Igaz, apu!?

Szása bácsi: Ne ugrálj!

Roland: Hadd játsszon! Megtanulja, hogy az életben vannak dolgok, amiket nem lehet átugrani. (*Suttogva.*) Főleg önmagunkat nem.

Ágica: Azt ígérted, beíratasz hittanra.

Szása bácsi: Majd ősszel.

Ágica (*megáll, felveszi a korongot*): Megint majd.

Szása bácsi: A sofőröm nem tud vinni, hozni. Elég az iskolából.

Ágica: Nem tévednék el, egyedül is el tudok menni.

Szása bácsi: Nem lehet.

Ágica: Miért?

Szása bácsi: A városban sok gonoszság lakik.

Roland: Tudod mit Ágica, ha egy év múlva hazajövök, már pedig hazajövök, én magam foglak vinni, hozni.

Ágica (*feldobja a korongot, majd elkapja*): Szuper!

Roland (*Szása bácsihoz*): Van még egy horgászbotod?

Szása bácsi (*csodálkozva*): Akad egy pár.

Roland: Kibeszéltem magam, vagy nem? Ágica, majd mondd meg anyunak, hogy átmegegyek reggelizni. (*Szása bácsihoz*.) Hátha fogok, ha halat nem is, néhány csigát.

Mindhárman el. Ágica kiszáratva visszaszalad, és lekapcsolja a villanyt.

Vége

Nagybereg, 2015.

